

Τεχνοκράτες και πολιτικοί Μια προβληματική σχέση με προοπτικές

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα συμμετέχει στην κυβέρνηση μια ολόκληρη κατηγορία στελεχών που αποκαλούνται τεχνοκράτες. Είναι κάτι εντελώς καινούργιο και πρωτότυπο για τα Ελληνικά δεδομένα.

Μέχρι τώρα η εμπειρία μας από την συμμετοχή τεχνοκρατών στην εξουσία αφορούσε μεμονωμένα άτομα. Στην κυβέρνηση Μητσοτάκη, για πρώτη φορά, συμμετέχει ένας διψήφιος αριθμός τεχνοκρατών. Η είσοδος τους στην κυβέρνηση έχει γίνει με πολύ διακριτικό τρόπο. Όλοι ανεξαιρέτα είναι σε δεύτερες θέσεις υφυπουργών, συμβούλων, γραμματέων κλπ. Έχει κρατηθεί με ευλάβεια η σειρά κατάταξης και η τοποθέτηση στην πρώτη γραμμή των πολιτικών στελεχών. Ωστόσο γίνεται φανερό σιγά –σιγά ότι οι τεχνοκράτες έχουν επωμισθεί πολύ σημαντικό, ίσως το σημαντικότερο βάρος, στην υλοποίηση του κυβερνητικού προγράμματος. Σε αυτούς φαίνεται να στηρίζεται ο Μητσοτάκης.

Παρά τον τρόπο με τον οποίο έχει εισαχθεί η συμμετοχή των τεχνοκρατών στην εξουσία, και με μεγάλη καθυστέρηση, δεν παύει να συνιστά μια μεγάλη καινοτομία. Στην ουσία έχει ενισχυθεί όλη η κυβερνητική λειτουργία με ένα νέο εξωκομματικό δυναμικό. Γεγονός που συνιστά μια ορισμένη ανανέωση και έναν εκσυγχρονισμό που οδηγεί σε εναρμόνιση με τα Ευρωπαϊκά δεδομένα. Αναγνωρίζεται ο ρόλος και η σημασία των τεχνοκρατών στην διαχείριση των δημοσίων πραγμάτων (κάτι που στην Ευρώπη έχει ολοκληρωθεί εδώ και πολύ καιρό).

Από την πλευρά του το Ελληνικό πολιτικό προσωπικό (σε αυτή τη φάση της Ν.Δ.) έχει αναγκαστεί να αποδεχθεί την νέα κατάσταση

χωρίς αυτό να σημαίνει ότι έχει συμβιβασθεί, από τώρα, με την ιδέα της συνύπαρξης και της πολιτικής αποδοχής των τεχνοκρατών. Αυτό μπορεί να γίνει αργότερα καθώς θα αναδεικνύεται η χρησιμότητά τους στην διαδικασία υλοποίησης του κυβερνητικού έργου. Ήδη υπάρχουν τα πρώτα θετικά σημάδια. Προς το παρόν για πρώτη φορά, και με βαριά καρδιά το πολιτικό προσωπικό έχει εκχωρήσει ένα μέρος της εξουσίας, «κάνοντας την ανάγκη φιλότιμο» και ευχόμενο να πρόκειται για κάτι ακίνδυνο και προσωρινό.

Οι πολιτικοί απέναντι στους τεχνοκράτες τρέφουν διπλά αισθήματα. Κατανοούν, στην καλύτερη περίπτωση, τον ρόλο και την σημασία τους αλλά δεν είναι διατεθειμένοι να τους εκχωρήσουν κι άλλες εξουσίες, τους βλέπουν ανταγωνιστικά. Κι αυτό στην καλύτερη περίπτωση, γιατί υπάρχουν και οι άλλοι που δεν καταλαβαίνουν τίποτα.

Παρά την εκ πρώτης όψεως, πλασματική εικόνα της ειρηνικής συνύπαρξης τεχνοκρατικών και πολιτικών στελεχών στην κυβέρνηση της Ν.Δ. στο παρασκήνιο πρέπει να βρίσκεται σε εξέλιξη μια υπόγεια σύγκρουση ανάμεσα σε αυτούς τους δύο χώρους. Οι μεν τεχνοκράτες έχουν μια δυνατότητα, περιορισμένη βέβαια σε ένα αντικείμενο, αλλά δεν έχουν την αναγκαία πολιτική εμπειρία και είναι και διορισμένοι, οι δε πολιτικοί παρ'όλο που στέκουν αδύναμοι και ανήμποροι μπροστά στα σύγχρονα πολύπλοκα προβλήματα μπορούν, ανά πάσα στιγμή, να διαχειριστούν πολιτικά κάποιες καταστάσεις ενώ επί πλέον είναι και εκλεγμένοι.

Το ερώτημα είναι: Αν στην χειμαζόμενη Ελλάδα των ανίσχυρων πολιτικών δομών, των πελατειακών σχέσεων και του καθιερωμένου παλαιοκομματισμού, παλιού και νέου, θα υπάρξει έδαφος για κάποια ανανέωση που σε αυτή τη φάση αφορά την αύξηση της αποτελεσματικότητας του πολιτικού συστήματος και τον εκσυγχρονισμό του κράτους που και τα δύο περνούν μέσα από την ομαλή ένταξη στις πολιτικές δομές ενός εξειδικευμένου δυναμικού. Είναι κι αυτή μια ανανέωση που πρέπει να γίνει.

Η εξέλιξη των κοινωνιών γίνεται πάντα σταδιακά. Οι κατακτήσεις είναι πάντα μερικές αλλά υπολογίζονται αθροιστικά σε μια πορεία. Και σε αυτή τη φάση προκειμένου να γίνουν κάποια βήματα μπροστά, υπάρχει ένας μεγάλος σύμμαχος, η τεχνολογία. Αυτή είναι που ωθεί σε μια ψηφιακή οργάνωση τις λειτουργίες του κράτους και κατ' επέκταση της κυβέρνησης και συμβάλει όλα να συγχρονίζονται σε αποδοτικότερη βάση.

Είναι αδύνατον να προβλέψουμε τις διαστάσεις που μπορεί να πάρει μια πιθανή κρίση στη σχέση των δύο μερών.

Ένα ενδεχόμενο είναι το όλο εγχείρημα πρόσκαιρα να αποτύχει. Με ευθύνη των τεχνοκρατών που μπορεί να κάνουν μερικά τραγικά λάθη (λόγω απειρίας στην εξουσία) ή την επιτηδευμένη υπονόμευσή τους από τους πολιτικούς και το όλο πείραμα (χωρίς να ακυρώνεται) να μετατεθεί για αργότερα.

Το άλλο ενδεχόμενο είναι το εγχείρημα να πετύχει άμεσα. Να αλλάξει ποιοτικά η δομή της εξουσίας. Να υπάρξει μια αλληλοαναγνώριση των δύο μερών και μια ειρηνική συνύπαρξη. Και σε μια τέτοια εξέλιξη αναμενόμενο θα είναι οι τεχνοκράτες να γίνουν πιο πολιτικοί και οι πολιτικοί και λίγο τεχνοκράτες. Για να συμβεί όμως κάτι τέτοιο θα απαιτηθεί κάποιος χρόνος καθότι η απόσταση ανάμεσα στα δύο μέρη αυτή τη στιγμή είναι αρκετά μεγάλη.

Πάντως όπως και νάχει το πράγμα μεσοπρόθεσμα το τεχνοκρατικό στοιχείο δεν μπορεί παρά να αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη βαρύτητα τόσο στον στενό όσο και στον ευρύτερο κυβερνοχώρο. Αυτό που σήμερα μοιάζει με καινοτομία αύριο θα είναι κάτι το αυτονόητο. Ο χρόνος είναι υπέρ των τεχνοκρατών. Κάθε επόμενη κυβέρνηση είναι αναγκασμένη να στηρίζεται σε ένα σώμα ειδικών. Υπάρχει πλέον ένα θεσμικό προηγούμενο.

Στους πολιτικούς μένει να αποδεχθούν αυτή την νέα πραγματικότητα , τον νέο καταμερισμό εργασίας σε επίπεδο εξουσίας, όπου οι μεν ειδικοί επεξεργάζονται και προτείνουν λύσεις και οργανώνουν την προώθησή τους οι δε πολιτικοί είναι

αυτοί που παίρνουν τελικά τις αποφάσεις κι έχουν την γενικότερη πολιτική ευθύνη.

Μήλιος Χρήστος